

نشریه گفتمان انقلاب اسلامی
 بسیج دانشجویی دانشگاه امام صادق (ع)
 سال دهم | شماره دویست و بیست و شش | مردادماه ۱۴۰۱
 ویژه نامه هیأت میثاق با شهدا | شب دوم محرم الحرام ۱۴۴۴

- ۲ جهاد تبیین در هیئت
- ۳ برادران تنی
- ۳ هیئت به منابه مدیریت فرهنگی
- ۴ | خلاصه سخنرانی شب اول محرم

بی تشکیلاتی، مشکل تاریخی شیعه

ابوالفضل کشتکار

بررسی تاریخی اهمیت تشکیلات در بین شیعیان

یکی از مباحث مهم و حائز اهمیتی که همواره مورد توجه صاحب نظران بوده است این است که چرا کوفیان به سپاه امام حسین (علیه السلام) کمک نکردند؟ چرا کوفیانی که به امام نامه نوشته بودند در مقابل ایشان ایستادند؟ اغلب اوقات به این بخش ماجرا توجه می شود که کوفیان دین خود را به دنیا فروختند و رنگ عوض کردند. بله درست است. عده ای از اشراف فرصت طلب کوفه به امام نامه نوشته بودند. اما وقتی اوضاع را دگرگون دیدند در سپاه کوفه مقابل امام حسین (علیه السلام) ایستادند. افرادی همچون شیب بن ربیع، حجاج بن ابجر عجلی و عمرو بن حجاج. اما نکته ای هم مغفول می ماند. درست است که عده ای این چنین رنگ عوض کردند. اما آیا تمام کوفیان مانند این خواص بی خاصیت بودند؟ جواب منفی است. پس چرا کوفیان نه تنها به یاری امام حسین (علیه السلام) نشتافتند، بلکه در مقابل ایشان هم ایستادند؟ در این یادداشت برآنیم که جوابی مختصر به این سوال بدهیم. می دانیم که در آن زمان یک سوم جمعیت کوفه شیعیان بودند. علاوه بر این می توان گفت که در شرایط عادی و مطلوب علاوه بر این شیعیان، بسیاری از مردم هم به سپاه امام می پیوستند. اما چرا در محرم سال ۶۱ این اتفاق نیفتاد و این فاجعه عظیم کربلا رخ داد؟ پس از شهادت هانی و مسلم، ابن زیاد جو اختناق و استبداد را در کوفه به شدت تشدید کرد. تا آنجا که به دستور یزید، افراد را حتی به خاطر تهمت دستگیری می کرد و به تیغ می سپرد. اقدامات سخت گیرانه عبیدالله بن زیاد به چند انگیزه و هدف انجام می شد. از جمله این که ارتباط میان شیعیان و امام حسین (علیه السلام) را قطع کنند، از گریختن متهمان ممانعت به عمل بیاورند و مانع

بود. پیوستن افرادی همچون هرثمه بن سلیم، عبدالله بن عمیر کلبی، عمار بن ابی سلانه دالانی، حبیب بن مظاهر و مسلم بن عوسجه در لحظات آخر، هم قابل توجه است. همه این پیوستن ها نشان از این است که افرادی مشتاق سپاه امام حسین (علیه السلام) بوده اند اما بستن راه مانع از الحاق آنها به سپاه امام می شده است. نباید از اقدامات خصمانه ابن زیاد و امویان تعجب کرد؛ زیرا طبیعت دشمن این اقدامات خصمانه است. دشمنی اش را به خوبی انجام داده است. اما چرا شیعیان تشکیلاتی منسجم، کارآمد و تصمیم ساز برای یاری امامشان نداشتند؟ تشکیلاتی که شیعیان را متحد کرده و کار کوفه و سپاه امویان را یک سره کند و امکان پیوستن تک تک شیعیان و غیر شیعیان را به سپاه پسر پیامبر (صلی الله علیه و آله) فراهم کند. سوال انتهایی این است که آیا جامعه شیعی ما چنین تشکیلاتی برای یاری امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) دارد؟

آن برهه حساس تصمیمی قاطع بگیرند. همین سستی خواص و بی تشکیلاتی بود که اجازه فعالیت رازتک تک شیعیان گرفته بود. در این سستی خواص و بلا تکلیفی عوام، ابن زیاد تصمیم گرفته بود که مردم را به اجبار با سپاه کوفه به کربلا بفرستد. حال شیعیان باید چه می کردند؟! کار به آنجا رسید که شیعیان هم مجبور شدند به کربلا بروند! اما در معیت دشمن شان. در این وضعیت اسفناک، نهایت تلاش شیعیان این شده بود که اولاً جان خود را حفظ کنند. ثانیاً به کربلا نروند. این فرارها را در گزارشات تاریخی هم می بینیم. آن زمان که لشکری هزار نفره به کربلا اعزام می شد اما جز سیصد نفر از آنها به کربلا نمی رسیدند. بقیه در میانه راه فرار می کردند. همه این اتفاقات منجر به از هم پاشیدگی جامعه شیعه کوفه شد. اما در این وانفاس هم امثال نافع بن هلال بودند. نافع وقتی به سپاه امام پیوست که امام حسین (علیه السلام) در معیت سپاه حربین یزید ریاحی

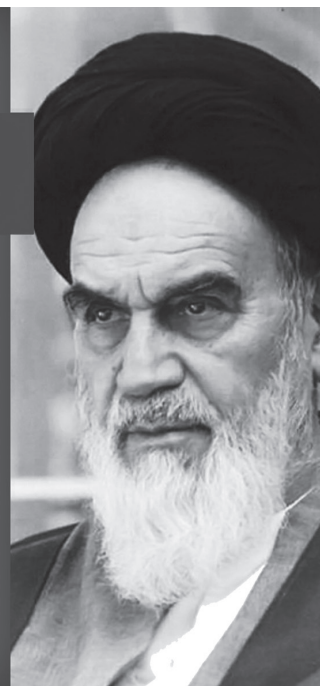
پیوستن شیعیان به سپاه امام بشوند. برای تحقق اهداف گفته شده، ابن زیاد اقدامات گسترده و متنوعی را انجام داد. تمام راه های ورود و خروج کوفه را بست، بر سر تمام پل ها محافظانی گمارد و همچنین دستور داد تا فاصله میان دروازه شام و دروازه بصره را مراقبت کنند و اجازه ورود و خروج را به احدی ندهند. وی به این اقدامات بسنده نکرد و سپاهی چهار هزار نفره را هم برای مراقبت از منطقه میان قادسیه تا قاطقانه اعزام کرد. می توان گفت این اقدامات مؤثر واقع شد و کمر جامعه شیعی را شکست. جامعه شیعی کوفه باز هم دچار همان مشکلی شد که در زمان حضور مسلم بن عقیل با آن مواجه شده بود. مشکل این بود که شیعیان باز هم در یک حالت بلا تکلیفی بودند و تشکلی منسجم، تصمیم ساز و کارآمد نداشتند. تشکلی که تصمیم گیری متمرکز را انجام بدهد و شیعیان را برای انجام آن متحد کند. سستی و عدم قاطعیت برخی از اصحاب مانع از آن می شد که در

۹۹ امام خمینی

محرم ماه آزادی و آزادی

ماه محرم ماهی است که در آن ماه، مردم برای شنیدن مطالب حق آماده اند. و الآن مطلب حق ما، آزادی و استقلال است. من امر کردم که در ماه محرم راجع به این مسائل صحبت کنند و مجالس داشته باشند.

صحیفه امام؛ ج ۵، ص ۱۴۶

یاد می شود و بیشتر مورد توجه و دسترس مردم هستند و آن ها نیز ارتباط مستقیمی با مردم در هیئات دارند، باید متوجه این وظیفه و خطیر باشد که بخشی از تبلیغ و ابلاغ پیام ولی جامعه به مردم از طریق آن ها صورت می گیرد و آن ها بهترین فرصت و امکانات را برای انجام این وظیفه در اختیار دارند. هیئات زمینه مناسبی برای ایجاد ارتباط بین ولی جامعه و مردم دارند، چرا که اولاً بیشتر اقشار مردم مخصوصاً در ایام ماه محرم در هیئات شرکت می کنند، ثانیاً از روی اختیار و تمایل خود در این گونه مجالس شرکت می کنند و اجباری وجود ندارد، ثالثاً توجه به جوش عواطف و احساسات در هیئت، آمادگی قلبی پذیرش مسائل منطقی و عقلی نیز برای مخاطب فراهم می شود و این هنر مداح یا سخنران است که از این فضا در راستای تحکیم مبانی دینی استفاده کند. از این رو ما به دنبال این هستیم تا راهکارها و نمونه های عملی این ابلاغ پیام یا همان جهاد تبیین را برای دوران امروز هیئات با اشاره به دو نمونه قرآنی بررسی نماییم. (ادامه دارد ...)

جهاد تبیین در هیئت «بخش اول»

از آنجاکه هیئات به عنوان محل تجمع ولایی مؤمنان و محبان اهل بیت محسوب می شوند، یکی از مناسب ترین و مؤثرترین مجموعه هایی هستند که می توانند وظیفه مهم جهاد تبیین را انجام دهند. چرا که عموم مردم آن طور که باید و شاید با مطالبات و فرمایشات رهبر و ولی جامعه به صورت مستقیم در ارتباط نیستند و نمی توانند لحظه به لحظه اوامر ایشان را دنبال کنند تا با وظایف خود آشنا شوند؛ لذا افرادی که به عنوان خواص از آن ها

تبیین در قرآن کریم برداریم و از سیره و نحوه عملکرد آنها بهره مند شویم، چرا که همان گونه که از سوی اهل بیت به الگوی عملی بودن برای مردم دعوت و امر شده ایم، طبیعتاً خود ایشان نیز الگوی عملی برای ما بوده و هستند و حداقل نمونه هایی از این موارد نقل شده تا به دست ما رسیده است. در خود آیات قرآن کریم هم مواردی از این الگوهای عملی مطرح شده که باید در عرصه های مختلف زندگی از جمله جهاد تبیین از آن ها بهره بگیریم.

جهاد تبیین که به فرموده مقام معظم رهبری امروزه به یکی از واجبات فوری و قطعی تبدیل شده است، امری است که ریشه در سنت دینی و اسلامی ما دارد؛ بنابراین می توانیم از الگوی موجود در پیشینه دینی خود برای عملکرد امروزان بهره بگیریم یا حتی بالاتر از آن، چارچوب های فعالیت صحیح در این زمینه را از آن ها استخراج نماییم. در این نوشتار که در چند بخش ارائه می شود سعی داریم به معرفی دو الگو از الگوهای عملی جهاد

هیئت به مثابه مدیریت فرهنگی

سید امیررضا رضوی

در هر جامعه‌ای عناصری در مدیریت فرهنگی نقش دارند هیئت یکی از عناصری است که در مدیریت فرهنگی جامعه ایران نقش بسزایی دارد و از اهمیت بالایی برخوردار است، هیئت‌ها به نوعی در حوزه فرهنگی به جهت اهمیتی که در اذهان عمومی مردم ایران دارند می‌توانند نقش یک پیشران را بازی کنند و برای حوزه مدیریت فرهنگی کشور نقش یک شتاب‌دهنده را بازی کنند به دلیل این که مردم برای هیئت‌ها اهمیت بالایی قائل هستند و خیلی از آن‌ها هیئت‌رایک محیط سالم برای رشد و تربیت فرزندان‌شان از جهت فرهنگی می‌دانند. در طول تاریخ به وجود آمدن هیئت‌ها در ایران معمولاً کسی نتوانسته این عنصر مهم فرهنگی را از زندگی مردم ایران حذف کند و چهره‌هایی هم که قصد این کار را داشتند معمولاً در ذهن مردم ایران افراد منفوری هستند، منابر و سخنران‌ها از ابتدای شکل‌گیری هیئت‌ها در ایران نقش و اهمیت بسزایی در مدیریت و سازماندهی مردم برای کارهای مختلف داشته‌اند، یکی از محل‌هایی که در زمان حکومت طاغوت به شدت محل بحث و سازماندهی مردم برای مبارزه با حکومت ستم‌شاهی بوده است هیئت‌ها از ظرفیت هیئت در سخنران‌ها از ظرفیت هیئت در

ادامه در صفحه ۴

بیابان‌های شامات سر برآورد و چالشی جدید برای مردم عراق رقم خورد. در این حین، گروه‌های مقاومت عراقی با پشتیبانی جمهوری اسلامی و فتوای مرجعیت عالی عراق، یکی پس از دیگری وارد میدان جهاد شده و عرصه را بر تروریست‌های چندملیتی داعش تنگ نمودند. اما چه مسئله‌ای باعث جوشش جامعه عراق و مقاومت ملی آنها در برابر تروریست‌های زاده دست استکبار شد؟ مردم آزاده در عراق با الگوگیری از روحیه مقاومت انقلابی در جمهوری اسلامی ایران که سال‌ها توسط کنش‌های فرهنگی جریان مقاومت به روح شیعیان این کشور تزریق شده بود، توانستند گروه‌های تکفیری را درهم شکسته و ملت خود را از شر آنها رهایی بخشند. اما این داستان نه از جنس الگوگیری پسر از پدر، بلکه از جنس الگوگیری برادر از برادر بود. جمهوری اسلامی ایران به برکت مجاهدین بدون مرز خود و به‌ویژه فرمانده شهیدشان حاج قاسم سلیمانی، در کنار برادران عراقی خود ایستاد، تا نشان دهد پیوندی از جنس خون میان ایران و عراق برقرار است؛ خون‌هایی که بارها و بارها با یکدیگر در آمیخته شد تا دنیا بداند برادران تنی از یکدیگر دست نخواهند کشید.

برادران تنی

برای عامه مردم ما، نام عراق یادآور هشت سال دفاع مقدس و نبرد با مزدوران حزب بعث است، هشت سالی که یک عمر برای ملت ماسپری داشت و در نهایت با تقدیم بیش از دویست هزار شهید و صدها هزار نفر مجروح به پایان رسید. اما از همان عامه، کمتر کسی است که نام «سپاه بدر» را شنیده باشد. هسته اولیه این گروه شبه‌نظامی با همراهی مجاهدین شیعه عراقی که به ایران پناهنده شده بودند تشکیل شد، افرادی که امام خمینی (ره) را ولی فقیه خود می‌دانستند و تا پای جان آماده بذل خون خود در راه جبهه حق و مبارزه با جبهه باطل بودند. بسیاری از آن‌ها در این مسیر، جان

و مال و حتی خانواده خود را فدا کردند تا شعار «مرز ما اسلام است» را در عمل معنا کرده باشند. تنها در عملیات مرصاد و هجوم گروهک تروریستی مجاهدین خلق به مرزهای کشور پس از قطعنامه ۵۹۸، بیش از ۱۰۰ تن از مجاهدین عراقی سپاه بدر به شهادت رسیدند تا نشان دهند نبرد میان حق و باطل، مرز و رنگ و قوم نمی‌شناسد. پس از دفاع مقدس، از دل سپاه بدر گروه‌های مقاومتی پا گرفتند که پس از سرنگونی صدام حسین، اولین محک جدی خود را در مواجهه با نیروهای اشغالگر آمریکایی پشت سر گذاشتند؛ اما مدتی نگذشت که پس از یک آرامش نسبی در عراق، داعش از

داریم. زمان با ولایت فقیه با زمان بدون آن متفاوت است. طبق آیه ۳۹ سوره اعراف (وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ)، هر جامعه ای یک زمان و عمری دارد و در این زمان، خدا آن جامعه را امتحان می‌کند. باید دید جامعه ما و جامعه جهانی الان در چه زمانی و در مرحله چه امتحانی قرار دارند. اگر زمان اجتماعی را شناسیم و همه معارف دین را اجرا کنیم همه آن معارف را اشتباه اجرا می‌کنیم. امام خمینی (ره)، بزرگ زمان شناس معاصر، انحراف جوامع بشری را ناشی از عدم شناخت موقعیت می‌دانستند. رهبر معظم انقلاب، بین تبلیغ اسلام در دوران قبل از انقلاب و بعد از آن تفاوت قائل‌اند به طوری که بنا بر فرمایش ایشان، امروز باید دید هر اظهار

نظری در نهایت به نفع کدام جنبه در جهان تمام خواهد شد. درباره اهمیت شناخت زمان، روایاتی وجود دارد که برخی از آنها اشاره می‌شود. پیغمبر اکرم (ص): «عَلَى الْعَاقِلِ أَنْ يَكُونَ بَصِيرًا بِزَمَانِهِ» عاقل باید نسبت به زمانش بصیر باشد. بصیر یعنی کسی که درباره زمان تحلیل دارد. امام صادق (ع): «الْعَالِمُ بِزَمَانِهِ لَا تَهْجُمُ عَلَيْهِ اللُّوَابِسُ» کسی که عالم به زمان است، اشتباهات به او هجوم نمی‌آورند. کسی که زمان را شناسد مستمرا مرتکب اشتباه می‌شود. همچنین طبق کلام نورانی امیرالمؤمنین (ع)، کسی که عالم به زمان نباشد غارت می‌شود؛ بنابراین لازم است با شناخت زمان اجتماعی، اجازه ندهیم خودمان و دینمان را غارت کنند.

شود و وابستگی به نهادهای حاکمیتی اتفاق بیفتد اثرگذاری هیئات روزبه‌روز کم و کمتر خواهد شد به علت اینکه مردم دیگر در متن مدیریت کار نیستند و با چالش‌های موجود در هیئات روبه‌رو نمی‌شوند و صرفاً به یک مخاطب صرف تقلیل پیدا می‌کنند و این نکته ممکن است باعث کاهش ظرفیت هیئات در مدیریت مسائل فرهنگی کشور شود، هیئات باید مردمی بودن خود را حفظ کنند و با مردم و ظرفیت آن‌ها به سمت حل مسائل مختلف کشور حرکت کند.

خلاصه سخنرانی شب اول محرم

عقاید، اخلاق و احکام الهی معارفی هستند که در هر یک از آنها به برخی موضوعات کم‌ترو به برخی بیشتر پرداخته می‌شود. این معارف لازم و ضروری‌اند اما در بین همه این‌ها، زمان‌شناسی معرفتی است که اگر آن را حذف کنیم یا آن را کم داشته باشیم تقریباً همه معارف دیگر خنثی یا به ضد خود تبدیل می‌شوند. باید دید در این زمان کدام تکلیف در اولویت است که حتی تکالیف دیگر باید به نفع آن کنار بروند. گاهی زمان یک حق طلبی هست اما زمان یک حق طلبی دیگر نیست. سه نوع زمان وجود دارد. زمان فردی ثابت، سیال و زمان اجتماعی. منظور از زمان فردی ثابت همان دوران کودکی، جوانی، میان‌سالی و... است. زمان فردی سیال به این معناست که یک فرد امروز در معرض یک امتحان است و سال آینده در معرض امتحانی دیگر. علاوه بر زمان فردی، هر کدام از ما زمان اجتماعی

سازماندهی مردم استفاده می‌کردند و می‌توانستند مردم را به مقابله با دستگاه حکومتی ترغیب کنند یا در عصر حاضر مسائل مردم در هیئت‌ها جایگاه ویژه‌ای داشته است و حل مسائل را دنبال می‌کرده‌اند. می‌توان از هیئت به عنوان یک بستر مناسب برای حل مسائل فرهنگی استفاده کرد و به نوعی یک مدیریت مردمی فرهنگی را در هیئت دنبال کرد. آسیب‌های فرهنگی موجود در کشور جز با راهبری افراد صاحب تفکر حل نمی‌شوند و نمی‌توان آن‌ها را حل کرد. نیاز به یک نقشه راه و یک بستر مناسب دارد یکی از مناسب‌ترین بسترها که افراد صاحب فکر در آن نقش بسزایی دارند هیئت‌ها هستند که می‌توان با استفاده از ظرفیت مردمی موجود در آن‌ها مسائل مختلف فرهنگی را به وسیله مردم و با راهبری صاحبان اندیشه حل کرد. یک ظرفیت بسیار عظیم مردمی که تاکنون از بخش زیادی از ظرفیت موجود در هیئات چشم‌پوشی شده و از آن‌ها زیاد استفاده نشده است در جاهایی که از این ظرفیت استفاده شده مسائل بسیار با سرعت بیشتری حل شده‌اند و نیاز به توان و قدرت زیادی نداشته است. در استفاده از ظرفیت هیئات نکته‌ای که باید به آن توجه شود این است که نباید مدیریت هیئات از مردم به دولت منتقل شود و باید مردمی بودن هیئت به عنوان یک عنصر تأثیرگذار حفظ شود و از این ظرفیت مردمی در حل مسائل فرهنگی استفاده کرد؛ هیئت‌ها تا زمانی که جریان مردمی خود را حفظ کنند تأثیرگذار خواهند اگر مردمی بودن هیئات دچار خدشه

فتح؛ نشریه گفتمان انقلاب اسلامی
صاحب امتیاز: بسیج دانشجویی دانشگاه امام صادق (ع)

شناسنامه فتح ۲۲۶

مدیرمسئول: محمد نایب حقیقی
 سر دبیر: امیر غلامی
 جانشین مدیرمسئول: مصطفی قدسی
 جانشین سر دبیر: عرفان جوادی
 دبیر هیئت تحریریه: حمیدرضا سلطانیان
 مسئول فضای مجازی: حسین حسینی

دبیر کارگروه‌ها

دبیر فرهنگی: مهدی مولی‌داد
 دبیر سیاسی: محمدرضا سیاوش‌پور
 دبیر حقوقی: هادی محمدپور
 دبیر حکمرانی: سید امیرحسین عراقچی
 دبیر اقتصادی: محمدحسین مصدري

درگاه‌های ارتباطی فتح

نسخه دیجیتال فتح را
 با اسکن این QR کد دریافت کنید

FathISU_IR
 سامانه پیامکی ۱۰۰۰۴۰۷۲
 BasijISU.ir